

اساسنامه حزب تودهء ايران

مصوب سومين كنگره

فصل ۱ - حزب

حزب توده ايران سازمان سياسي طبقه كارگر ايران است. حزب توده ايران به عنوان يك سازمان سياسي انسانگرا، ميهن دوست و مدافع آزادي، دموكراسي، صلح و عدالت اجتماعي، اتحاد داوطلبانه همه نيروهاي خلقی: كارگران، دهقانان، پيشه وران، كارمندان، روشنفكران و همه كساني است كه برنامه و اساسنامه حزب را پذيرند و در راه تحقق آن گام بردارند.

جهان بيني حزب توده ايران ماركسيسم - لينييسم است و هدفهاي دور و نزديك و مشي سياسي و سازماني آن از انطباق خلق اين جهان بيني علمي و انقلابي بر شرايط ويژه جامعه ايران ناشي مي شود. در اين راستا، حزب از همه تفكرات اجتماعي - تئوريك مترقي معاصر و نيز از تاريخ اندیشه هاي انسانگرايانه ايران بهره گيري خلق خواهد كرد.

حزب توده ايران بر ضد سكتاريسم، دگماتيسم، اپورتونييسم و فرماليسم در جنبش كارگري مبارزه مي كند. حزب توده ايران در راه ايجاد جامعه اي دموكراتيک كه در آن همبستگي و برابري و تعاون و عدالت اجتماعي ميان انسان ها برقرار باشد، مبارزه مي كند. هدف نهايي حزب توده ايران استقرار سوسياليسم در ايران، يعني برقراري مالكيته اجتماعي بر ابزار توليد و پايان بخشيدن به استثمار انسان از انسان است.

حزب توده ايران اعضاي خود را با روح ميهن دوستي و انترناسيوناليسم به معنای همبستگي با همه توده هاي زحمتکش و محروم در سراسر جهان، با روح دفاع از منافع كليهي نيروهاي ضد امپريالستي در ايران و خارج از مرزهاي آن پرورش مي دهد. اين خصلت انساني به موازات خط مشي اجتماعي - اقتصادي، سياسي و فرهنگي و سازماني حزب، مندرج در برنامه و اساسنامه آن مهمترين عامل وحدت و انسجام حزب بشمار مي رود.

ماده ۲ - عضویت در حزب

شرایط عضویت درحزب توده ایران عبارتست از:

الف - تابعیت ایران؛

ب - داشتن حداقل ۱۸ سال تمام؛

پ - پذیرش و تبعیت از اساسنامه و مبارزه در راه تحقق برنامه حزب؛

ت - شرکت در یکی از سازمان های حزبی؛

ث - پرداخت حق عضویت.

عضو حزب توده ایران نمی تواند درعین حال عضو حزب دیگری باشد.

ماده ۳ - پذیرش به حزب

شرایط پذیرش در حزب توده ایران به قرار زیرین است:

الف - پذیرش عضو انفرادی است و از طریق حوزه بعمل می آید. تقاضا کننده عضویت باید از جانب دو عضو حزب دارای حداقل دو سال سابقه حزبی معرفی گردد. آنها باید صلاحیت اخلاقی و سیاسی و اجتماعی وی را برای عضویت در حزب تأیید نمایند؛

ب - پذیرش به حزب پس از پایان دوره آزمایشی، در حوزه با اکثریت دو سوم آرا خواهد بود و باید به تصویب کمیته مرکزی و یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار داده است برسد. دوره آزمایشی نباید از ۶ ماه کمتر باشد؛

پ - سابقه حزبی اعضا از روزی است که حوزه عضویت آنها را در حزب پذیرفته و برای تصویب به ارگان مربوطه اطلاع داده است.

ماده ۴ - وظایف عضو حزب

عضو حزب موظف است:

الف - در جمع آوری کمک مالی برای حزب شرکت فعال جوید؛

ب - برنامه حزب را به درون توده های مردم ببرد، مبلغ مشی سیاسی حزب باشد و با همه توان در راه انسجام درونی حزب بکوشد؛

پ - انضباط آگاهانه حزبی را که برای همه یکسان است اکیداً مراعات کند؛

ت - سطح دانش سیاسی خود را بالا ببرد، با روح همبستگی و انساندوستانه عمل کند، و با صبر و حوصله و مراعات فرهنگ سیاسی با دگراندیشان برخورد کند؛

ث - از هر عملی که می تواند به حیثیت و اعتبار حزب لطمه بزند بپرهیزد، سعی کند تا در زندگی خصوصی و اجتماعی رفتارش نمونه باشد و انتقاد و انتقاد از خود را وظیفه حزبی بداند.

ماده ۵ - حقوقی عضو حزب

عضو حزب حق دارد:

الف - مسائل داخلی و خارجی و سازمانی حزب را در جلسات حزبی مورد بحث قرار دهد و در تنظیم سیاست حزب شرکت فعال جوید؛

ب - در مباحثات مطبوعات حزبی شرکت کند، مسائل سازمانی و نظری و پراستیکی حزب را آزادانه مورد بحث قرار داده، از آنها انتقاد کند و پیشنهاد های سازنده به ارگان های حزب تا عالی ترین آنها ارائه دهد و خواهان دریافت پاسخ باشد؛

پ - در سازمان های توده ای اجتماعی شرکت جوید.

ت - در انتخابات ارگان های حزبی شرکت فعال داشته باشد و به عضویت آنها انتخاب شود.

ث - در جلسه ای که به تخلفات وی رسیدگی می شود شرکت کند، امکان دفاع آزاد از خود را داشته باشد، و اگر به قرار صادره از جانب ارگان مربوطه معترض باشد به ارگان های بالاتر تا کنگره حزب شکایت کند.

تبصره ۱ - عضو آزمایشی می تواند در انتخابات شرکت جوید ولی رأی وی مشورتی خواهد بود.

تبصره ۲ - عضو آزمایشی نمی تواند به عضویت ارگان های حزبی انتخاب گردد.

ماده ۶ - مجازات حزبی

الف - مجازات تخلف از اساسنامه و عدم اجرای وظایف و یا سوء استفاده از مسئولیت حزبی به تناسب شدت به شرح زیر است: تذکر شفاهی، تذکر کتبی، سلب مسئولیت حزبی، اخراج از حزب.

ب - اخراج از حزب، حداکثر مجازات حزبی است. در موقع صدور و تأیید قرار اخراج باید اسناد و مدارک دقیق و بی خدشه مورد بررسی با احتیاط و همه جانبه قرار گیرند. قرار اخراج با دوسوم آرای شرکت کنندگان در حوزه حزبی اتخاذ می شود.

اگر عضوی طی سه ماه متوالی از شرکت در جلسات حزبی یا پرداخت حق عضویت بدون عذر موجه خودداری کند، از حزب اخراج می شود.

پ - مجازات سلب مسئولیت حزبی با تصویب ارگان بالاتر محلی، و مجازات اخراج از حزب با تصویب کمیته

مرکزی و یا ارگانی که کمیته مرکزی به آن اختیار داده است، قابل اجرا خواهد بود.

ت - در مورد اخراج اعضای اصلی و مشاورین کمیته مرکزی، خواه از عضویت کمیته مرکزی و خواه از حزب، باید پلنوم کمیته مرکزی تصمیم بگیرد و برای اخذ تصمیم حداقل دو سوم آرای اعضای اصلی کمیته مرکزی لازم است. اخراج از کمیته مرکزی در صورت عدم صلاحیت سیاسی، اجتماعی یا اخلاقی و با پیشنهاد هیئت اجرایی می تواند انجام گیرد. هیئت اجرایی حق دارد چنین افرادی را از عضویت در کمیته مرکزی (اصلی و مشاور) معلق سازد و اسناد و مدارک مربوطه را به پلنوم کمیته مرکزی برای تصمیم نهایی ارائه دهد.

ماده ۷ - ساختار و مقراتیک حزب

۱- حزب توده ایران:

الف - از اصل مرکزیت دمکراتیک با تکیه بر دمکراسی و تبعیت بی چون و چرا از شناسایی حاکمیت عضو حزب، تبعیت می کند.

ب - معتقد است که سرنوشت حزب فقط با اراده جمعی اعضای حزب باید تعیین گردد و این اصل تغییر ناپذیر است.

پ - همه اعضای حزب را برابر حقوق می داند. عضویت در ارگان های رهبری بیانگر مسئولیت در قبال اعضای حزب است.

ت - برای آزادی و دمکراسی درون حزبی، تنوع نظر و حق بیان آزاد نظرات و عقاید در حزب ارزش فوق العاده قائل است و این اصول را سنگپایه سازمانی می شمارد.

ث - پایه و بنیاد فعالیت حزب را در کلیه عرصه ها، مصویبات اکثریت در عالی ترین ارگان های حزب می داند. ساختار دمکراتیک حزب به معنای تضمین شکل گیری نظرات و اراده از پائین به بالا، خصلت دمکراتیک این اصل را تشکیل داده و منافع مجموعه حزب را با منافع اعضای آن انطباق می دهد، و بدینسان دو عامل عمده تحکیم حاکمیت عضو حزب و انضباط آگاهانه را که لازم و ملزوم یکدیگرند تامین می کند.

ج - معتقد است که همه اعضای حزب باید در تدوین و تنظیم اسناد برنامه ای و همه مدارک مهم آن از طریق نظرخواهی شرکت فعال داشته باشند. در موارد ضروری که کمیته مرکزی تشخیص دهد، می توان مسائل مورد اختلاف را به همه پرسى در حزب گذارد.

چ - اصل تبعیت از اکثریت را به معنای عدم توجه به نظرات اقلیت نمی داند. اقلیت در عین اجرای تصمیمات اکثریت، حق دارد نظرات خود را در مطبوعات تئوریک حزب و یا نشریات درون حزبی منتشر سازد و از آنها دفاع کند. ح - برای کار جمعی با مسئولیت فردی ارجحیت قائل است و هرگونه سیستم فرماندهی و اداری در حزب را نفی می کند.

خ - دمکراسی درون حزبی را علاوه بر آزادی امکان اظهار نظر فردی، در شکل اظهار نظر جمعی مرکب از عده ای از رفقای همفکر در یک ارگان نیز می داند. در اینگونه مواقع اعضای دارای پیشنهاد های واحد می توانند نظرات خود را در شکل کارپایه تنظیم نمایند. این کارپایه ها فقط به منظور ارائه به کنفرانس های محلی، پلنوم های کمیته

مرکزی و یا کنگره حزب تهیه می کردند. تمام کارپایه ها باید مورد بحث قرار گیرند.

د - دمکراسی درون حزبی را بدون پذیرش مسئولیت تصور نمی کند و اعتقاد به حق بدون مسئولیت و مسئولیت بدون حق ندارد.

ذ - مخالف ایجاد فراکسیون در درون حزب است و با این امر مبارزه می کند.

ر - خودگردانی را اساس اداره امور کمیته های روستایی، شهر، شهرستان و استان می داند. همه این ارگانها می توانند با توجه به خواسته های ساکنان هر محل تصمیمات ویژه ای برای پیشبرد اهداف حزب اتخاذ کنند. تصمیمات اتخاذ شده نمی توانند مخالف برنامه و اساسنامه حزب باشند.

ز - خواهان مراعات اصل تبعیت کمیته های پائین از کمیته های بالاتر تا کمیته مرکزی است.

ژ - اجرای دمکراسی درون حزبی را در عالی ترین سطح درمورد نیروهای سیاسی خلق های ساکن ایران ضرور می داند. در این زمینه احزاب دمکراتیک و مترقی چپ سیاسی و ملی این خلق ها، اعم از آنکه قبلاً با حزب توده ایران اتحاد سازمانی کرده باشند و یا در آینده بخواهند به حزب بپیوندند، می توانند، در صورت خواست اکثریت اعضای خود، نام حزب و سازمان را که دارای اهمیت تاریخی ملی است حفظ کنند. همه اینگونه احزاب و سازمان های ملی مختارند کمیته مرکزی، هیئت اجرایی، صدر و معاون صدر و کمیسیون های مربوطه مندرج در اساسنامه حزب توده ایران، برای خود داشته باشند.

برنامه و اساسنامه برای کلیه این سازمانها واحد، و عبارت خواهد بود از برنامه و اساسنامه حزب توده ایران که به عنوان عامل عمده پیوند سازمانی عمل خواهد کرد.

احزاب و سازمانهای مذکور مختارند ارگان مرکزی خود را به زبان مادری انتشار دهند.

س - انتخابی بودن همه ارگان های رهبری حزب با رای مخفی را از جمله اصول رعایت دموکراسی می داند.

ش - گزارش دهی منظم از طرف ارگان های رهبری در برابر سازمان های مربوطه را وظیفه اساسی این ارگان ها می داند.

۲- تقسیمات سازمانی

الف - تقسیمات سازمانی حزب عبارتست از: حوزه، سازمان بخش، سازمان شهر، سازمان شهرستان، سازمان استان. در روستاها کمیته های روستائی عمل خواهند کرد.

در صورت لزوم کمیته مرکزی می تواند تقسیمات سازمانی دیگری را نیز بر این تقسیمات اضافه کند.

ب - حوزه پایه و سازمان اولیه حزب است. حداقل افراد حوزه سه نفر است. حوزه با موافقت کمیته روستائی در روستاها و کمیته شهر در شهرها، تشکیل می گردد و دارای مسئول و مسئول مالی خواهد بود.

پ - حوزه حلقه اساسی ارتباط ارگان های رهبری با اعضای حزب و مجموعه حزب با توده های مردم بشمار می رود. از این نظر حوزه مبلغ مشی سیاسی حزب و عامل بسیج توده ها در مبارزه در راه تحقق آماج های حزب است.

ت - حوزه موظف است با رعایت اصل برتری کیفیت بر کمیت، اعضای جدیدی را به حزب جلب کند، و فعالیت اعضای حزب را در زمینه پخش نشریات حزبی و جمع آوری کمک مالی سازمان دهد.

۳- کنفرانس ها

الف - ارگان عالی سازمان های روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان، کنفرانس و در فاصله کنفرانس ها کمیته است. کنفرانس از نمایندگان واحد سازمانی مربوطه که طبق معیار مصوب ارگان بالاتر انتخاب می شوند، تشکیل می گردد.

ب - کنفرانس های روستا، بخش، شهر و شهرستان هر سال یکبار و کنفرانس استان هر دو سال یکبار برگزار می شوند. در صورتی که کمیته مافوق یا یک سوم اعضای سازمان لازم بدانند، کنفرانس فوق العاده تشکیل خواهد شد. پ - اختیارات و وظایف کنفرانس ها عبارتند از: استماع و ارزیابی گزارش کمیته و کمیسیون نظارت، صدور قرارها و قطعنامه های لازم برای عملکرد آینده سازمان مربوطه، انتخاب اعضای کمیته و کمیسیون نظارت، و انتخاب نمایندگان برای کنفرانس سازمان بالاتر.

۴- کمیته ها

الف - کمیته هر سازمان حزبی در فاصله بین دو کنفرانس ارگان عالی آن سازمان است.

ب - کمیته های روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان، سازمان های تابع خود را رهبری می کنند و تصمیمات کنفرانس ها و قطعنامه های پلنوم های کمیته مرکزی را بموقع اجرا می گذارند. پ - پلنوم کمیته های مختلف از بین اعضای کمیته، هیئت اجرایی و مسئول کمیته را انتخاب می کند. هیئت اجرایی از بین اعضای خود مسئولین کمیسیون های مختلف را انتخاب خواهد کرد. این کمیسیون ها تحت نظارت مسئول کمیته انجام وظیفه می کنند.

۵- کمیسیون های نظارت

الف - کمیسیون های نظارت به منظور کمک و همکاری با کمیته انتخاب می شوند. تعداد آنها را کنفرانس تعیین می نماید. وظایف آنها به شرح زیر است: (۱) نظارت در اجرای صحیح تصمیمات کمیته مربوطه و ارگان های بالاتر در محیط فعالیت خود؛ (۲) نظارت در امور مالی کمیته.

ب - کمیسیون نظارت از میان اعضای خود یک نفر را به عنوان مسئول انتخاب خواهد کرد.

۶- کنگره حزب

الف - کنگره عالی ترین مقام رهبری حزب توده ایران است که از نمایندگان منتخب از کنفرانس های استان و احزاب ملی دارای اتحادسازمانی با حزب تشکیل می یابد.

ب - کنگره گزارش کمیته مرکزی و کمیسیون نظارت مرکزی را استماع کرده و فعالیت آنها را ارزیابی می کند، برنامه و اساسنامه حزب را تصویب یا در صورت لزوم آنها را مورد تجدید نظر قرار می دهد. کنگره خط مشی حزب را در کلیه شئون فعالیت آن تعیین می کند.

پ - کنگره حزب اعضای اصلی و مشاور کمیته مرکزی و نیز اعضای کمیسیون نظارت مرکزی را با رای مخفی انتخاب می کند.

ت - کنگره حزب هر ۴ سال یکبار تشکیل می شود. کنگره فوق العاده از طرف کمیته مرکزی با دوسوم آرا و یا به پیشنهاد حداقل یک سوم اعضای حزب تشکیل می گردد.

۷- کمیته مرکزی

الف - عالی ترین مقام حزب در فاصله دو کنگره، کمیته مرکزی حزب توده ایران است که فعالیت سیاسی و کار سازمانی حزب را رهبری می کند. کمیته مرکزی در تمام موارد به عنوان نماینده جمعی حزب عمل می کند و در رابطه با فعالیت های خود در برابر کنگره مسئول است. پلنوم کمیته مرکزی باید حداقل دویار در سال تشکیل گردد.

ب - تعداد اعضای اصلی و مشاور کمیته مرکزی را کنگره تعیین می کند. شرط ضروری عضویت در کمیته مرکزی، اعم از اصلی یا مشاور، داشتن حداقل ۵ سال سابقه حزبی و فعالیت مستمر در حزب است.

پ - کمیته مرکزی از بین اعضای خود هیئت اجرایی کمیته مرکزی و صدر و معاون صدر حزب را که صدر و معاون صدر هیئت اجرایی نیز می باشند انتخاب می کند. هیئت اجرایی مسئولین کمیسیون های تشکیلات، ایدئولوژی، مالی و در صورت نیاز دیگر کمیسیون ها را از بین اعضای خود تعیین می کند. مسئولین، اعضای کمیسیون ها را برای تصویب به هیئت اجرایی پیشنهاد خواهند کرد. هیئت اجرایی در فاصله دو پلنوم رهنمودها و مصوبات کمیته مرکزی را مورد اجرا می گذارد. صدر حزب وسایل اجرای تصمیمات ارگان های عالی رهبری (کمیته مرکزی و هیئت اجرایی) و شرایط اجرای صحیح آنها را فراهم می سازد و در مورد فعالیت خود، در برابر کمیته مرکزی و هیئت اجرایی مسئولیت دارد.

ت - صدر حزب بر جریان امور اجرایی به منظور هماهنگ ساختن آنها نظارت عالییه داشته و دبیرخانه کمیته مرکزی را اداره می کند. در غیبت صدر، معاون وی همه وظایف صدر را به عهده خواهد داشت.

ث - هرگاه به عللی جای یک یا چند نفر از افراد کمیته مرکزی خالی بماند، کمیته مرکزی می تواند با اکثریت دو سوم آرا، از بین مشاورین عده خود را تکمیل کند. در موارد فوق العاده و یا در صورتی که ضرورت ایجاب کند، کمیته مرکزی می تواند از بین سایر اعضای حزب نیز افرادی را به عضویت کمیته مرکزی برگمارد.

۸- کمیسیون نظارت مرکزی

الف - کمیسیون نظارت مرکزی به منظور کمک و همکاری با کمیته مرکزی، نظارت در اجرای صحیح و بی خدشه تصمیمات آن و نظارت بر امور مالی و نیز رسیدگی به شکایات تشکیل می شود.

ب - کمیسیون نظارت مرکزی از بین اعضای خود یک نفر را به عنوان مسئول کمیسیون تعیین می کند.

پ - عضو کمیسیون نظارت حق ندارد عضو دیگر ارگان های انتخابی حزبی باشد.

۹- امور مالی

الف - درآمد حزب عبارتست از: حق عضویت، عواید حاصله از نشریات و کمک های مادی اعضای حزب و توده

های مردم.

ب - گزارش مرتب درآمدها و هزینه های حزب باید در اختیار کمیته مرکزی قرار گیرد.
پ - تعیین میزان حق عضویت از اختیارات کمیته مرکزی است.

۱۰- سازمان جوانان توده ایران

الف - سازمان جوانان توده ایران سازمان جوانان انقلابی، مترقی، دمکراتیک و میهن دوست است که طبق برنامه و مشی حزب توده ایران فعالیت می کند. سازمان جوانان توده ایران یار و یاور فعال و نیروی ذخیره حزب توده ایران است.

ب - ارگان های رهبری سازمان جوانان توده ایران تحت رهبری ارگان های مربوطه حزب توده ایران فعالیت می کنند.

۱۱- سازمان های توده ای

الف - اعضای حزب در محل سکونت و کار باید در ارتباط تنگاتنگ با سازمان های توده ای - اتحادیه های کارگری، سندیکاها، سازمان های زنان، جمعیت ها و باشگاههای فرهنگی، ورزشی، هنری، شرکت های تعاونی ... باشند و عضویت آنها را بپذیرند.

اعضای حزب در این سازمانها در نبرد برای دستیابی به دمکراسی و نیل به مقاصدی که در برابر سازمان های توده ای قرار دارد باید به عنوان نمونه برای دیگران عمل کنند و فعالانه در همه امور شرکت جویند.

* * * *

مقررات کار مخفی

در شرایط کار مخفی و بر اثر ضرورت های آن، باید در اجرای مقررات و موازین مندرج در این اساسنامه و در برخی از عرصه های فعالیت حزبی مانند: شیوه های فعالیت و ساختار تشکیلاتی حزب، پذیرش عضو، حقوق اعضا، شیوه های دادرسی و مجازات حزبی، اختیارات ارگانها و نحوه فراخواندن آنها (از جمله برگزاری پلنوم، کنفرانس یا کنگره)، انتخاب و انتصاب و نحوه فعالیت ارگانها و اعضاء، و نیز شکل و شیوه فعالیت سازمان جوانان و غیره، در راستای تحکیم مرکزیت، تقویت انضباط و حفظ سریت حزبی تغییراتی داده شود.

هیئت اجرایی باید مقررات ویژه دوران کار مخفی را براساس تجربه های گردآمده تنظیم و جهت تصویب به پلنوم کمیته مرکزی ارائه دهد.